

Onderzoek voor Duurzame Visserij Korte Onderzoekstrajecten – Call for proposals

Toegepaste en Technische Wetenschappen

2019

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrond	1
1.2	Beschikbaar budget	2
1.3	Deadline indienen aanvragen	2
2	Doel Onderzoek voor Duurzame Visserij	2
2.1	Doelstelling financieringsinstrument Kortlopende onderzoekstrajecten (KOT)	2
2.2	Doelstelling fonds garantiebesomming	3
3	Richtlijnen voor aanvragers	3
3.1	Wie kan aanvragen	3
3.2	Wat kan aangevraagd worden	4
3.3	Wanneer kan aangevraagd worden	8
3.4	Het opstellen van de aanvraag	8
3.5	Subsidievoorwaarden	9
4	Indienings- en beoordelingsprocedure	13
4.1	Het indienen van een aanvraag	13
4.2	Ontvankelijkheid van de aanvraag	13
4.3	Beoordeling kwaliteit en prioritering van aanvragen	13
4.4	Code omgang met persoonlijke belangen NWO	14
5	Contact en overige informatie	15
5.1	Inhoudelijke vragen	15
5.2	Technische vragen over het elektronisch aanvraagstelsel ISAAC	15
	Bijlagen	16
	Bijlage 1) Beleid Intellectueel Eigendom (IE)	16
	Bijlage 2) Beoordelingsschalen	17

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

De visserij staat voor een aantal grote uitdagingen. Zo hebben het verbod op pulsvissen, de aanstaande Brexit, de aanleg van grote windmolenparken op zee en de aanlandplicht gevolgen voor het verdienmodel van de visser.

Daarnaast liggen er uitdagingen op de ecologische en economische houdbaarheid van de visserij. Innovaties, gericht op de verduurzaming van de visserij, kunnen bijdragen om deze uitdagingen te hanteren. In het regeerakkoord is daarom financiering beschikbaar gesteld voor innovatie van de primaire visserijsector¹. Deze middelen worden verdeeld over verschillende initiatieven gericht op de primaire visserij, waarbij verschillende schakels van de innovatieketen worden bediend². De Minister van LNV heeft hierover op 19 februari 2019 een brief³ naar de Tweede Kamer gestuurd. Het programma "Onderzoek voor Duurzame Visserij (ODV)", uitgevoerd door NWO-domein Toegepaste en Technische Wetenschappen (NWO-domein TTW) ondersteunt onderzoek door kennisinstellingen gericht op grensverleggende innovaties met een toepassingspotentieel binnen de visserij. Om de kans op daadwerkelijke toepassing te optimaliseren verwachten we dat de onderzoeken in gezamenlijkheid met de visserijsector worden opgezet en uitgevoerd. Daarbij wordt gezocht naar nieuwe samenwerkingsverbanden tussen de kennisinstellingen en de visserij.

Naast de voorliggende call for proposals die zich richt op ondersteuning van kortlopende onderzoekstrajecten wordt een 2e call for proposals verwacht ter ondersteuning van thematische, langer lopende projecten.

Deze brochure beschrijft het onderzoeksprogramma ODV en daarbij behorende call for proposal die zich richt op korte, maximaal 2-jarige onderzoekstrajecten. Openstelling van de tweede call for proposals is afhankelijk van een evaluatie van het programma, na sluiting van de 1e call.

¹ De primaire visserij houdt zich bezig met het vangen van organismen uit water, zoals de vangst van vissen, week-, schaal- en schelpdieren.

² Zie bijvoorbeeld de MIT-haalbaarheden IPC-visserijregelingen uitgevoerd door RVO.

³ Zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/02/19/kamerbrief-over-invulling-innovatieprogramma-visserij>

NWO-domein TTW adviseert u de richtlijnen in het geheel aandachtig door te lezen, voordat u uw aanvraag elektronisch via ISAAC indient.

Voor deze call binnen ODV is het bestuur van NWO-domein TTW het besluitvormend orgaan. Dat betekent ook dat de NWO Subsidieregeling 2017, versie januari 2019 van toepassing is op deze call.

1.2 Beschikbaar budget

Voor de ronde beschreven in deze call for proposals is een maximum budget van € 2.200.000,- beschikbaar voor kortlopende onderzoekstrajecten.

Daarnaast is alleen voor gehonoreerde projecten een maximumbudget van € 300.000 beschikbaar uit het fonds garantiebesomming.

Wanneer het beschikbare budget niet volledig wordt uitgeput zullen resterende middelen voor andere initiatieven binnen het onderzoeksprogramma ODV beschikbaar blijven.

1.3 Deadline indienen aanvragen

Deadline voor indienen van aanvragen voor projecten in deze call for proposals is **18 februari 2020 14.00 CET**.

Penvoerders van gehonoreerde projecten binnen deze call for proposals kunnen onder voorwaarden een aanvraag indienen voor extra subsidie uit het fonds garantiebesomming. Deze aanvragen dienen na honorering- en start van de projecten en uiterlijk op de datum van indienen van het financieel eindverslag ingediend te worden. Dit is uiterlijk 6 maanden na beëindiging van het project.

2 Doel Onderzoek voor Duurzame Visserij

Het programma Onderzoek voor Duurzame Visserij (ODV) beoogt onderzoek naar innovaties die ten goede komen aan de primaire visserij, inclusief de mossel- en oestervisserij/-kweek te ondersteunen. Ook alternatieve vistechnieken en aquacultuur in windparken vallen binnen de reikwijdte van het programma. Daarbij wordt gezocht naar kennis en grensverleggende ideeën die de visserij verduurzamen. Om dit te bereiken stimuleert het onderzoeksprogramma multidisciplinaire samenwerkingen tussen universiteiten, kennisinstellingen, ondernemingen- en organisaties binnen de visserij. Met het oog op innovatie is er naast bestaande samenwerkingen expliciet ruimte voor nieuwe samenwerkingsverbanden en de verbinding gezocht met disciplines buiten de visserijsector.

Het ODV richt zich op onderzoeksprojecten die passen binnen één of meer van de volgende innovatiedomeinen:

- **Verlagen Footprint visserij**
Onderzoek naar technieken of methoden die energieverbruik verlagen en/of de impact op klimaat, milieu en ecosystemen verminderen. Bijvoorbeeld kan gedacht worden aan onderzoeken naar het verbeteren van efficiëntie van voortstuwing van schepen, emissie-vermindering, reductie in verstoring van de zeebodem (bodemberoering), systemen ter ondersteuning van duurzame visserij.
- **Selectieve vismethoden**
Onderzoek naar technieken of methoden om selectiever op soorten te kunnen vissen. Het optimaliseren van de vangst van de gewenste vissoort(en) en het zoveel mogelijk voorkomen van ongewenste bijvangst. Enkele voorbeelden van onderwerpen binnen dit domein kunnen technische innovaties van tuig- en vangtechnieken, selectie aan boord, verbeterd inzicht in verspreiding van soorten of kennis van visgedrag zijn.
- **Alternatieve vismethoden** van de primaire visserij, inclusief de mossel- en oestervisserij/kweek.
Onderzoek in relatie tot vis- en kweekmethoden, inclusief aan boord verwerkingstechnieken die bijdragen aan een verduurzaming en economische versterking van de visserij. Ook technische vernieuwingen ter verbetering van de arbeidsomstandigheden vallen onder dit innovatiedomein als ook onderzoek ter verbetering van monitoring, modellering of data- en informatiemanagement.

2.1 Doelstelling financieringsinstrument Kortlopende onderzoekstrajecten (KOT)

Deze call for proposals richt zich op korte onderzoekstrajecten van maximaal 2 jaar. De beoogde projecten hebben tot doel het vergaren van nieuwe kennis ter ontwikkeling of ter verbetering van een innovatieve techniek, procedé of dienst ten bate van de primaire visserij inclusief de mossel- en oestervisserij/-kweek⁴. Consortia kunnen ook subsidie aanvragen voor het opbouwen van nieuwe kennis die kan leiden tot een versnelde toepassing van de innovatie in de visserij. Bovendien moeten de beoogde projecten passen binnen de in de vorige paragraaf genoemde innovatiedomeinen 'Verlagen Footprint visserij', 'Selectieve vismethoden' en/of 'Alternatieve vismethoden'.

⁴ De primaire visserij houdt zich bezig met het vangen van organismen uit water, zoals de vangst van vissen, week-, schaal- en schelpdieren.

TTW-onderzoek genereert waardevolle kennis. Naast excellente wetenschap wil NWO-domein TTW de toepassing van kennis bevorderen. Het geheel aan activiteiten dat tot doel heeft de kans op toepassing van de onderzoeksresultaten door derden te maximaliseren, duidt NWO-domein TTW aan met de term *utilisatie*. Om naast de wetenschappelijke kwaliteit ook *utilisatie* te bevorderen, worden projectaanvragen door onderzoekers in *co-design* met toekomstige gebruikers uit de visserijsector opgesteld en zal voor ieder gehonoreerd project een gebruikerscommissie moeten worden ingesteld. Zie ook paragraaf 3.5.5 van deze brochure.

2.2 Doelstelling fonds garantiebesomming

Het fonds garantiebesomming is een deelinstrument direct gekoppeld aan projecten die subsidie ontvangen vanuit het programma Onderzoek Voor Duurzame Visserij. Doelstelling van het fonds is om eventueel te laag begrote kosten in relatie tot de garantiebesomming op te vangen. Voor meer informatie zie paragraaf 3.2.1 onder 'Toelichting op de budgetmodule 2: voor materiële kosten'.

3 Richtlijnen voor aanvragers

3.1 Wie kan aanvragen

We onderscheiden vier categorieën van deelnemers aan een consortium:

1. Penvoerder⁵
2. Medeaanvrager(s)
3. Cofinancier(s)
4. Gebruikers niet zijnde cofinancier

Aanvragen worden ingediend door de penvoerder namens een consortium. Het consortium bestaat ten minste uit de 'penvoerder'. Daarnaast blijkt uit de aanvraag dat tenminste 1 'cofinancier' of 'gebruiker niet zijnde cofinancier' is betrokken. Tenminste 1 consortiumdeelnemer uit de categorie 'cofinanciers' of uit de categorie 'gebruikers niet zijnde cofinancier' is afkomstig uit de visserijsector. Het consortium mag daarnaast extra deelnemers uit de hierboven genoemde categorieën opnemen. Per aanvraag kan een organisatie slechts 1 van de bovenstaande rollen vervullen.

3.1.1 Penvoerder

De penvoerder (in het aanvraagstelsel ISAAC hoofdaanvrager) is tevens aanvrager en dient namens het consortium de aanvraag in. De penvoerder is het aanspreekpunt voor NWO gedurende de gehele beoordelingsprocedure, ontvangt de subsidie en is namens het consortium verantwoordelijk voor zowel de wetenschappelijke samenhang, de resultaten, en de financiële verantwoording wanneer een aanvraag is gehonoreerd.

Hoogleraren, universitair (hoofd)docenten en andere onderzoekers met een vergelijkbare aanstelling van de volgende kennisinstellingen kunnen als penvoerder optreden:

- Universiteiten gevestigd in het Koninkrijk der Nederlanden;
- Universitaire medische centra;
- KNAW- en NWO-instituten;
- het Nederlands Kanker Instituut;
- het Max Planck Instituut voor Psycholinguïstiek te Nijmegen;
- de Dubble-bundellijn bij de ESRF te Grenoble;
- NCB Naturalis;
- Advanced Research Centre for NanoLithography (ARCNL);
- Prinses Máxima Centrum.

De penvoerder dient bovendien te voldoen aan de volgende aanstellingseisen:

- De penvoerder is aangesteld voor tenminste de looptijd van het aanvraagproces en het beoogde project. Onderzoekers met een 0-uren aanstelling zijn uitgesloten van indiening, evenals onderzoekers met een tijdelijke (postdoc) aanstelling.
 - Een uitzondering op de vereiste aanstellingsduur kan gemaakt worden voor penvoerders met een "tenure track"-aanstelling aan de genoemde kennisinstellingen, die niet de gehele looptijd van het project beslaat. NWO beschouwt een *tenure track*-aanstelling als een aanstelling voor ervaren wetenschappelijk onderzoekers met uitzicht op een vast dienstverband en een hoogleraarschap op termijn. De 'tenure track'-aanstelling moet schriftelijk zijn vastgelegd en gefinancierd worden uit structurele middelen van de kennisinstelling, hetgeen blijkt uit een schriftelijke verklaring, met garantstelling voor de looptijd van het onderzoek, van de universiteit. NWO-domein TTW zal verifiëren of de aanstelling aan deze voorwaarden voldoet

⁵ Zie paragraaf 1.1 en 1.2 van de NWO subsidieregeling 2017 (versie februari 2019). Penvoerders staan in de subsidieregeling aangeduid als hoofdaanvragers.

- Penvoerders die in deeltijd werken moeten in ieder geval over voldoende universitaire faciliteiten en budget beschikken om het project naar behoren te kunnen uitvoeren.
- Een penvoerder mag in deze subsidieronde zijn of haar naam maximaal twee maal aan een aanvraag verbinden als penvoerder, mits deze twee aantoonbaar verschillende projectdoelstellingen hebben.

3.1.2 Medeaanvrager(s)

Een medeaanvrager is deelnemer in het consortium en ontvangt zijn/haar subsidie via de penvoerder. Een consortium mag geen, één of meerdere medeaanvragers als deelnemers hebben. Een medeaanvrager moet zijn verbonden aan een organisatie zoals vermeld onder 'penvoerder', óf is werkzaam zijn bij een van de volgende organisaties:

- TO2-instellingen⁶
- Hogescholen, zoals bedoeld in artikel 1.8 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW).

De medeaanvrager dient bovendien te voldoen aan de volgende eisen:

- De medeaanvrager is gepromoveerd, en/of is lector en/of heeft een leidinggevende functie binnen de organisatie.
- De medeaanvrager is aangesteld voor tenminste de looptijd van het aanvraagproces en het beoogde project. Onderzoekers met een 0-uren aanstelling zijn uitgesloten van indiening.
- Het budget van de aanvraag bevat geen salariskosten voor de medeaanvrager.

Een medeaanvrager mag in deze subsidieronde zijn of haar naam maximaal 3 maal verbinden aan een aanvraag, waarvan maximaal 2 maal als penvoerder.

3.1.3 Cofinancier(s)

Cofinanciers zijn organisaties die deelnemen aan het consortium en financiële- en/of in natura bijdragen aan het project. Cofinanciers ontvangen geen subsidie van NWO. In deze call for proposals is het leveren van cofinanciering niet verplicht. Cofinanciers zijn tevens een gebruiker en nemen bij honorering van een aanvraag altijd zitting in de gebruikerscommissie van het project. De gebruikerscommissie adviseert het project team tijdens de uitvoering van het project, vooral met het oog op mogelijke toepassingen van de onderzoeksresultaten.

Afhankelijk van de hoogte van de ingebrachte cofinanciering kan de cofinancier aanspraak maken op toegang tot de ontwikkelde intellectuele eigendomsrechten op de projectresultaten (voorgond IE-rechten). Regie voor het maken van Intellectueel Eigendom & publicatie-afspraken ligt bij NWO-domein TTW ("TTW IE&P-afspraken"). Deze afspraken worden in Bijlage 1 bij deze call toegelicht.

3.1.4 Gebruikers, niet zijnde cofinanciers

Een gebruiker, niet zijnde cofinancier, is een partij die nauw betrokken is bij de uitvoering van het onderzoek en/of de toepassing van de resultaten. Het zijn vertegenwoordigers uit de valorisatie- en innovatieketen, inclusief de ondernemingen binnen de primaire visserij en productorganisaties. Naast de hiervoor genoemde vertegenwoordigers kunnen extra vertegenwoordigers worden toegevoegd die de academische partners of maatschappelijke organisaties vertegenwoordigen. Gebruikers dragen bij aan het project of de activiteiten ten minste door middel van deelname aan de gebruikerscommissie. Gebruikers, niet zijnde cofinanciers ontvangen geen subsidie van NWO.

Het is toegestaan vertegenwoordigers van organisaties waar vanuit het project goederen of diensten tegen betaling worden afgenomen als 'gebruiker, niet zijnde cofinancier' aan te merken.

3.2 Wat kan aangevraagd worden

3.2.1 Projectbudget

De maximale aan te vragen subsidie bedraagt € 350.000,- per voorstel (inclusief btw). Alleen aanvragen voor projecten met een maximale looptijd van 2 jaar komen voor subsidie in aanmerking. Er geldt geen minimale looptijd.

De subsidie wordt zodanig aangewend dat het totale bedrag aan steun dat voor het onderzoeksproject beschikbaar is niet meer dan 100% van de subsidiabele kosten is.

De budgetmodules (inclusief de maximumbedragen) die binnen deze call for proposals beschikbaar zijn staan vermeld in de tabel hieronder. Vraag alleen datgene aan dat essentieel is om het onderzoek uit te voeren.

⁶ TO2 instellingen zijn: Deltares, Wageningen Research, Marin, NLR, TNO

Budgetmodule	Maximaal bedrag
Personele kosten	
Postdoc	geen beperking in aantal posities. Volgens VSNU-tarieven of NFU- tarieven
Professional Doctorate in engineering (PDeng)	geen beperking in aantal posities. Volgens VSNU-tarieven of NFU- tarieven
Niet-wetenschappelijk personeel (NWP) bij universiteiten	geen beperking in aantal posities. Volgens VSNU-tarieven of NFU- tarieven
Overig wetenschappelijk personeel (OWP) bij universiteiten	geen beperking in aantal posities. Volgens VSNU-tarieven of NFU- tarieven
Vervanging	Tot maximaal € 40.000,-
Personeel hogescholen en overige instellingen	Maximaal 49% van totale personele kosten. Volgens tarieven Handleiding Overheidstarieven 2017.
Materiële kosten	€ 15.000 per jaar per fte ¹ wetenschappelijke positie. Maximaal 2 x inzetbaar per positie
Kennisbenutting	Inzetbaar tot maximaal € 25.000

¹ Indien het maximumbedrag van € 15.000 per jaar per fte per aangevraagde wetenschappelijke positie niet toereikend is voor het uitvoeren van het onderzoek, kan, mits goed gemotiveerd in de aanvraag, daarvan afgeweken worden. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij inzet van visschepen tijdens reguliere visactiviteiten.

Toelichting op budgetmodules voor Personele kosten

Voor personeel dat een substantiële bijdrage levert aan het onderzoek kan subsidie voor de salariskosten worden aangevraagd. Subsidiëring van deze salariskosten is afhankelijk van het type aanstelling en de organisatie waar het personeel is/wordt aangesteld.

- Voor universitaire instellingen worden salariskosten gefinancierd conform de op het moment van subsidieverlening geldende VSNU-salaristabellen (www.nwo.nl/salaristabellen).
- Voor universitair medisch centra worden salariskosten gefinancierd conform de op het moment van subsidieverlening geldende NFU-salaristabellen (www.nwo.nl/salaristabellen).
- Voor de financiering van personeel dat werkzaam is bij een hogeschool, TO2-instelling, wordt, op basis van de cao inschaling van de betreffende medewerker, uitgegaan van de volgende maximale tarieven (uur/dag) gebaseerd op de Handleiding Overheidstarieven 2017:

Tarieven per functie	Schaal	Tarief
Ondersteuning NWP MBO	7	€ 59
Ondersteuning NWP HBO	10	€ 72
Junior-onderzoeker	10	€ 72
Ondersteuning NWP Academisch	11	€ 79
Medior-onderzoeker ¹	11	€ 79
Medior-onderzoeker ¹	12	€ 87
Arts-onderzoeker	12	€ 87
Docent-onderzoekers	12	€ 87
Senior-onderzoeker	13	€ 95
Directie/lector	16	€ 119

¹ De eerste medior-onderzoeker schaal 11 staat voor AIO niveau en tweede schaal 12 postdoc niveau.

De genoemde maximale tarieven zijn gebaseerd op het kostendekkend tarief inclusief de hierbij geldende opslagen. Het uurtarief wordt berekend op basis van de gehanteerde standaard productief aantal uur van de organisatie. Het kostendekkend tarief moet onderbouwd kunnen worden en omvat:

- (gemiddeld) brutoloon behorende bij de functie van de medewerker die zal bijdragen aan het project;
- vakantiegeld en 13e maand (indien van toepassing in de geldende CAO) naar rato van de inzet in FTE;
- sociale lasten;
- pensioenlasten.

De personeelskosten voor personeel aan hogescholen en TO2-instellingen kan niet meer dan 49% van de totale personeelskosten in het projectbudget bedragen

- Voor de Nederlandse Cariben geldt dat de rijksoverheid in Caribisch Nederland ambtenaren op de BES- eilanden onder andere voorwaarden in dienst neemt dan in Europees Nederland. <https://www.rijksdienstcn.com/werken-bij-rijksdienst-caribisch-nederland/arbeidsvoorwaarden>.
- De tarieven voor alle budgetmodules zijn verwerkt in het begrotingsformat bij het aanvraagformulier.

hier. Vergoedingen voor promotiestudenten/beursalen aan een Nederlandse universiteit komen niet in aanmerking voor subsidie van NWO.

Hieronder volgt een toelichting op budgetmodules op personele kosten.

Postdoc

De omvang van de aanstelling van een postdoc is minimaal 3 voltijdsmaanden en maximaal 48 voltijdsmaanden. De inzet kan naar eigen inzicht worden ingericht, maar is altijd minstens 0,25 fte óf de looptijd is minstens 6 maanden. Het product van fte x looptijd dient altijd minimaal 3 voltijdsmaanden te zijn.

Voor een beperktere inzet van een postdoc staat het materieel budget ter beschikking.

Professional Doctorate in Engineering (PDEng)

De aanstelling voor PDEng-positie is maximaal 1,0 fte voor 24 maanden.

De PDEng-trainee is in dienst van de aanvragende instelling en kan voor bepaalde tijd werkzaamheden binnen het onderzoek bij een industriële partner uitvoeren. Bij honorering van het onderzoeksvoorstel moet met de betrokken industriële partner(s) een overeenkomst afgesloten worden. In de subsidieaanvraag dient het achterliggende 'Technological Designer Programme' beschreven te worden.

Niet-wetenschappelijk personeel (NWP) bij universiteiten

Financiering voor de aanstelling van niet-wetenschappelijk personeel dat noodzakelijk is voor de uitvoering van het onderzoeksproject kan alleen worden aangevraagd als er ook financiering voor een wetenschappelijke positie wordt aangevraagd. Voor NWP kan maximaal € 100.000 aangevraagd worden. Het kan hier gaan om student- assistenten, programmeurs, technisch assistenten of analisten. Afhankelijk van het functieniveau kan worden gekozen uit de salaristabellen NWP MBO, NWP HBO en NWP Academisch.

De omvang van de aanstelling is minimaal 3 voltijdsmaanden en maximaal 48 voltijdsmaanden. De inzet kan naar eigen inzicht worden ingericht, maar is altijd minstens 0,25 fte óf de looptijd is minstens 6 maanden. Het product van fte x looptijd dient altijd minimaal 3 voltijdsmaanden te zijn.

Voor een beperktere inzet van NWP staat het materieel budget ter beschikking.

Overig wetenschappelijk personeel (OWP) bij universiteiten

Financiering voor de aanstelling van overig wetenschappelijk personeel (OWP), zoals AIOS (arts in opleiding tot specialist), ANIOS (arts niet in opleiding tot specialist), of mensen met een universitaire master of de titel drs. of ir., kan alleen aangevraagd worden als er ook financiering voor een postdoc wordt aangevraagd. Hiervoor kan maximaal € 100.000 aangevraagd worden.

De omvang van de aanstelling is minimaal 3 voltijdsmaanden en maximaal 48 voltijdsmaanden. De inzet kan naar eigen inzicht worden ingericht, maar is altijd minstens 0,25 fte óf de looptijd is minstens 6 maanden. Het product van fte x looptijd dient altijd minimaal 3 voltijdsmaanden te zijn.

Vervanging van aanvragers

Met deze budgetmodule kan financiering worden aangevraagd voor de kosten van de te vervangen penvoerder en/of mede-aanvrager(s). Hiermee kan de werkgever van de betreffende aanvrager de kosten dekken om hem/haar vrij te stellen van onderwijs-, begeleidings-, bestuurs- of beheertaken (geen onderzoekstaken). De door de vervanging vrijgekomen tijd mag/mogen de aanvrager(s) alleen inzetten voor werkzaamheden in het kader van het project. In de aanvraag moet beschreven worden welke werkzaamheden in het kader van het project de aanvrager(s) in de vrijgestelde tijd zullen verrichten.

Er kan voor maximaal het equivalent van 5 voltijdsmaanden vervanging worden aangevraagd. NWO financiert de vervanging op basis van de op het moment van subsidieverlening geldende salaristabellen (www.nwo.nl/salaristabellen) voor een senior wetenschappelijk medewerker (schaal 11.0).

Personeel hogescholen, TO2 instellingen en overige instellingen

Financiering voor de aanstelling van personeel van hogescholen, TO2-instelling, Rijkskennisinstelling of andere organisatie in de categorie medeaanvrager. De totale salariskosten voor personeel van hogescholen en TO2 instellingen kan niet hoger zijn dan 49% van de totale personele kosten van het project.

De omvang van de aanstelling kan naar eigen inzicht worden ingericht, maar is altijd minstens 0,25 fte. Het product van fte x looptijd dient altijd minimaal 3 voltijdsmaanden te zijn. Voor een beperktere inzet van personeel van hogescholen en/of TO2 instellingen staat het materieel budget ter beschikking.

Toelichting op budgetmodules voor materiële kosten

Projectgebonden goederen/diensten

Per fte aangevraagde wetenschappelijke positie (promovendus, postdoc, PDEng) kan per jaar van de aanstelling maximaal twee keer € 15.000 materieel budget worden aangevraagd. Materieel budget voor kleinere aanstellingen wordt naar rato aangevraagd en door NWO beschikbaar gesteld. Indien het maximumbedrag voor materiële kosten van maximaal twee keer € 15.000 per jaar per fte aangevraagde wetenschappelijke positie niet toereikend is voor het uitvoeren van het onderzoek, kan, mits goed gemotiveerd in de aanvraag, daarvan afgeweken worden. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij inzet van visschepen tijdens reguliere visactiviteiten.

Hieronder vallen de volgende kostensoorten:

- verbruiksgoederen (glaswerk, chemicaliën, kleine instrumenten, etc.)
- meet- en rekentijd (bijv. supercomputertoegang, etc.),
- kosten voor aanschaf of gebruik van dataverzamelingen (bijv. van het CBS), waarvoor het totaalbedrag niet meer dan € 25.000 per aanvraag bedraagt.
- toegang tot grote (inter)nationale faciliteiten (bijvoorbeeld cleanroom, synchrotron, etc.)
- werk door derden (bijv. laboratoriumanalyses, dataverzameling). Voor inzet van visschepen voor testvaarten tijdens reguliere visactiviteiten zijn aanvullende voorwaarden van toepassing die hieronder zijn beschreven.
- personele kosten voor een aanstelling van een postdoc en/of niet-wetenschappelijk personeel voor een kleinere omvang dan aangeboden onder de personele budgetmodules.

De verdeling van het totaalbedrag aan materieel budget over de door NWO gesubsidieerde personeelsposities ligt bij de aanvrager.

Aanvullende voorwaarden voor inzet visschepen tijdens reguliere visactiviteiten – garantiebepinning

Indien onderzoeks- of testactiviteiten worden uitgevoerd op visschepen tijdens regulieren visactiviteiten, kan een vergoeding aan vissers via de garantiebepinning-methodiek in het projectbudget worden opgenomen. Door onderzoeksactiviteiten uit te voeren tijdens de reguliere visreizen kunnen de inkomsten lager zijn doordat er minder vis wordt gevangen dan tijdens reguliere visreizen. Een garantiebepinning is een vooraf aan de testvaart schriftelijk overeengekomen bepinning⁷ tussen de onderzoeker en de schipper/eigenaar vaartuig. Het is een gegarandeerd inkomen voor de schipper en de bemanning. De hoogte van de garantiebepinning moet een afspiegeling zijn van het betreffende schip, type visserij, jaargetijde en andere relevante factoren. Indien door de onderzoeksactiviteiten de inkomsten uit visvangst lager liggen dan de garantiebepinning is het verschil tussen de daadwerkelijke inkomsten en de garantiebepinning als projectkosten op te voeren en is subsidiabel binnen ODV. De hoogte van de garantiebepinning wordt vastgesteld aan de hand van een vastgelegde rekenmethode op basis van bepinningsbrieven.

De daadwerkelijke bepinning van een schip is afhankelijk van meerdere factoren, zoals de brandstofprijzen, de visprijzen en het seizoen. Naar verwachting zal hierdoor de definitieve garantiebepinning pas tijdens projectuitvoer, vlak vóór de visreis met onderzoeksactiviteiten, bepaald kunnen worden. Bij aanvraag van een project wordt echter een begroting op deze kosten verwacht. Deze begroting kan aan de hand van nu beschikbare bepinningsbrieven worden opgesteld. Indien bij aanvraag geen bepinningsbrieven beschikbaar zijn kan een vast bedrag van € 25.000,- per visreis⁸ worden begroot. De rekenmethode, voorwaarden, procedure en toelichting op de garantiebepinning zullen op de financieringspagina⁹ van ODV gepubliceerd worden.

Fonds garantiebepinning

De hoogte van de daadwerkelijke subsidiabele kosten op inzet visschepen kan pas ná uitvoering van de onderzoeksactiviteiten waar subsidie voor wordt aangevraagd worden bepaald. Dit kan resulteren in dat de uiteindelijke subsidiabele kosten afwijken van de begrote kosten bij aanvraag. In het geval dat de daadwerkelijke kosten hoger liggen dan begroot kan de penvoerder aanspraak maken op extra budget uit een daarvoor opgezet fonds garantiebepinning dat NWO-TTW in beheer heeft. Om hiervan gebruik te maken dient de penvoerder een apart verzoek bij NWO-TTW in te dienen. De aanvraag voor extra budget uit het fonds kan maximaal € 30.000 per project zijn. De voorwaarden en

⁷ Onder bepinning wordt de bruto opbrengst (in €) van een visreis die bij de afslag is aangeboden verstaan.

⁸ Een visreis omvat de periode tussen afvaart en terugkomst van het schip en beslaat over het algemeen meerdere dagen.

⁹ Te vinden op: <https://www.nwo.nl/over-nwo/organisatie/nwo-onderdelen/ttw/financieringsinstrumenten>

procedure rond aanvragen voor het Fonds garantiebesomming zullen op de financieringspagina van ODV gepubliceerd worden.

Reis- en verblijfskosten ten behoeve van de aangevraagde personeelsposities

- binnenlandse reis- en verblijfskosten
- Internationale reis- en verblijfskosten tot een maximum van € 6.000.

Uitvoeringskosten

- zelf te organiseren binnenlands symposium of workshop tot maximaal 5000,-.
- kosten voor Open Access-publiceren (uitsluitend in full gold Open Access tijdschriften, geregistreerd in de 'Directory of Open Access Journals' <https://doaj.org/>)
- kosten datamanagement
- kosten voor vergunningaanvragen (bijv. dierproeven)
- auditkosten maximaal € 3.000 per aanvraag.

Niet aangevraagd kunnen worden:

- Basisvoorzieningen binnen de instelling (bijvoorbeeld laptops, bureaus etc.)
- Onderhouds- en verzekeringskosten
- Investerings in duurzame apparatuur/dataverzamelingen en/of software.
- Kosten waarvan niet aannemelijk gemaakt is dat deze projectgebonden kosten zijn.
- Kosten die verbonden zijn aan deelname aan een gebruikerscommissie
- Kosten waarvan niet aannemelijk gemaakt is dat deze projectgebonden kosten zijn.

Toelichting op de budgetmodule voor Kennisbenutting

Het doel van deze budgetmodule is het bevorderen van de benutting van de uit het onderzoek voortkomende kennis¹⁰. Het aangevraagde budget voor Kennisbenutting mag niet hoger zijn dan € 25.000.

Aangezien kennisbenutting in de verschillende wetenschapsgebieden zeer veel verschillende vormen kent, is het aan de aanvrager om te specificeren welke kosten nodig zijn, bijvoorbeeld voor het maken van een lespakket, een haalbaarheidsstudie naar toepassingsmogelijkheden, of kosten voor het indienen van een octrooiaanvraag. Het aangevraagde budget dient in de aanvraag adequaat gespecificeerd te worden.

3.3 Wanneer kan aangevraagd worden

De deadline voor het indienen van volledige aanvragen is dinsdag **18 februari 2020**, om **14:00 uur CET**. Bij het indienen van uw aanvraag in ISAAC dient de penvoerder online gegevens in te voeren. Begin daarom ten minste één dag vóór de deadline van deze call for proposals met het indienen van uw aanvraag. Aanvragen die na de deadline worden ingediend, worden niet in behandeling genomen.

3.4 Het opstellen van de aanvraag

Het aanvraagformulier en sjablonen voor de hieronder genoemde bijlages bij de aanvraag zijn te vinden in ISAAC en op de financieringspagina van ODV¹¹.

- Download het aanvraagformulier vanuit het online aanvraagstelsel ISAAC of vanaf de website van NWO (onderaan de webpagina van het betreffende financieringsinstrument).
- Vul het aanvraagformulier in.
- Voeg de vereiste volgende bijlages toe:
 - Verklaring en ondertekening hoofdaanvrager
 - Financieel plan (projectbudget)
 - Datamanagement formulier
 - Bij inbreng cofinanciering: Steunbrieven van de cofinanciers. Zie ook paragraaf 3.5.1.
- Sla het formulier en bijlagen op als pdf en upload het in ISAAC.

De volgende bijlages zijn niet verplicht, maar kunnen worden toegevoegd als extra onderbouwing van de aanvraag:

- Intentieverklaring van samenwerkingspartners. Zie paragraaf 3.5.2.

¹⁰ In deze budgetmodule wordt aangesloten bij de definitie voor "kennisoverdracht" die de Europese Commissie hanteert in de Communautaire kaderregeling inzake staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (PbEU 2014, C 198).

¹¹ Te vinden op: <https://www.nwo.nl/over-nwo/organisatie/nwo-onderdelen/ttw/financieringsinstrumenten>

De aanvragen dienen in het Engels te zijn opgesteld. Verdere instructies voor het opstellen van aanvragen zijn te vinden in het aanvraagformulier.

3.5 Subsidievoorwaarden

Op alle aanvragen zijn de NWO-subsidieregeling 2017¹², de Richtlijnen Gebruikerscommissie NWO-domein TTW – 2017¹³ en het Akkoord bekostiging wetenschappelijk onderzoek van toepassing.

3.5.1 Cofinanciering

In deze call mag cofinanciering geleverd worden, maar is niet verplicht. Een maximale cofinanciering van 49% van het totale projectbudget is toegestaan.

Definities

- Totale projectkosten: benodigde financiële middelen plus in natura bijdragen.
- Cofinanciering: financiële en/of in natura bijdrage(n).
- Financiële bijdragen: financiële bijdragen worden gebruikt ter dekking van een deel van de projectkosten en vormen dus samen met de TTW-bijdrage de benodigde financiële middelen.
- In natura bijdragen: gekapitaliseerde personele en/of materiële bijdragen van cofinanciers.

Voor cofinanciering gelden de volgende uitgangspunten:

- NWO-domein TTW gebruikt de financiële cofinanciering ter dekking van een gedeelte van de projectkosten. NWO-domein TTW stuurt na honorering een factuur naar cofinanciers die een financiële bijdrage hebben toegezegd. Na ontvangst wordt het geld toegewezen op het project. NWO-domein TTW zal na honorering van de onderzoeksaanvraag de gebruiker om een bevestiging van de cofinanciering vragen (“bevestiging verplichting derden”) en in relevante gevallen afspraken nader vastleggen in een overeenkomst.
- NWO-domein TTW factureert geen BTW bij financiële bijdragen.
- NWO-domein TTW accepteert personele inzet en materiële bijdragen als cofinanciering op voorwaarde dat deze gekapitaliseerd worden en dat deze integraal onderdeel uitmaken van het project. Dit moet duidelijk worden in de beschrijving en de planning/fasering van het onderzoek.
- NWO-domein TTW is hoofdfinancier in de projecten. Projectaanvragen waarbij de cofinanciering van de cofinanciers het bedrag ten laste van NWO-domein TTW overschrijdt, worden niet in behandeling genomen.
- NWO-domein TTW gaat ervan uit dat verstrekkers van cofinanciering een belang hebben als gebruiker en dus als toepasser van de onderzoeksresultaten buiten de wetenschap. Cofinanciers nemen altijd deel aan de gebruikerscommissie.
- Overheidsinstellingen kunnen diverse rollen spelen binnen TTW-projecten, te weten: (1) als onderzoekspartner (zonder recht op TTW-financiering), (2) als uitvoerder van een specifieke opdracht (conform markttaarif) of (3) als cofinancier. Overheidsinstellingen kunnen als gebruiker optreden onder dezelfde voorwaarden als private gebruikers.
- Het is mogelijk dat een gedeelte van het onderzoek wordt uitgevoerd door derden. Voorwaarde is dat de geleverde expertise in de vorm van metingen niet reeds beschikbaar is op de kennisinstelling(en) en specifiek voor het TTW-project wordt ingezet. Voor personele ondersteuning door derden hanteert NWO-domein TTW vaste tarieven om het aantal ingezette metingen (maximaal 1400 directe uren/jaar/fte) voor een senior of junior onderzoeker te kapitaliseren. Voor de actuele tarieven zie www.nwo.nl/ttw.
- Voor toegezegde materiële middelen rekent u de kostprijs. Commerciële tarieven worden niet geaccepteerd. Voor toegezegde apparatuur houdt u rekening met reeds gedane afschrijvingen én de intensiteit van gebruik.
- Toezeggingen in de vorm van de levering van diensten kan alleen als de dienst als identificeerbare nieuwe inspanning kan worden gevolgd. De dienst moet niet reeds beschikbaar zijn op de kennisinstelling(en) die het onderzoek uitvoer(t)en. Het kan voorkomen dat men reeds geleverde diensten (bijvoorbeeld een database, software of plantenlijnen) als in natura cofinanciering wil opvoeren. Acceptatie is in dit geval niet vanzelfsprekend. Hierover dient u contact op te nemen met NWO-domein TTW. In nader overleg wordt dan bepaald of voor deze levering een concrete waarde is vast te stellen.
- De te leveren cofinanciering door cofinanciers moet bevestigd worden in een steunbrief aan de aanvrager, ondertekend door een daartoe bevoegd persoon van de organisatie. In deze brieven moet expliciet worden vermeld: 1) het belang van de onderzoeksaanvraag voor de organisatie, 2)

¹² <https://www.nwo.nl/financiering/hoe-werkt-dat/subsidieregeling>

¹³ <https://www.nwo.nl/over-nwo/organisatie/nwo-onderdelen/ttw/bedrijven+en+partners/wat+biedt+nwo/gebruikerscommissies>

het belang van het utilisatieplan voor de bedrijfsvoering, 3) de toegezegde financiële dan wel de gespecificeerde, gekapitaliseerde materiële en/of personele bijdrage(n) en 4) de gebruiker verklaart te accepteren dat NWO-domein TTW het voortouw neemt in het maken van IE-afspraken conform het geldende TTW-IE beleid. De vermelde bedragen in de steunbrief moeten corresponderen met de bedragen in de projectbegroting. Er worden geen voorwaarden gesteld aan de levering van de cofinanciering. Zie ook de FAQ en het beschikbare template voor een steunbrief.

Niet toelaatbaar als cofinanciering

- NWO-domein TTW waakt voor oneigenlijke vermenging van geldstromen; cofinanciering kan nooit afkomstig zijn uit de eerste of tweede (NWO, KNAW) geldstroom. Cofinanciering kan daardoor ook nooit afkomstig zijn van de kennisinstelling van de (mede)aanvrager(s) of van instellingen die zelf bij NWO-domein TTW kunnen aanvragen.
- Kortingen op (commerciële) tarieven voor o.a. materialen, apparatuur en/of diensten.
- Kosten m.b.t. overhead, begeleiding, consultancy en/of deelname aan de gebruikerscommissie.
- Kosten voor diensten die voorwaardelijk zijn. Er mogen geen voorwaarden gesteld zijn aan de levering van de cofinanciering. Ook mag de levering van de cofinanciering niet afhankelijk zijn van het al dan niet bereiken van een bepaald stadium in het onderzoeksplan (bijv. go/no-go moment).
- Kosten die door NWO-domein TTW niet worden vergoed (bijv. klinische trials, kosten m.b.t. exploitatie van de resultaten uit het onderzoek, servicekosten apparatuur).
- Kosten van apparatuur indien een van de (hoofd)doelen van de onderzoeksaanvraag is verbetering/meerwaarde te creëren van deze apparatuur.

3.5.2 Intentieverklaring gebruikers, niet zijnde cofinanciers

Gebruikers, niet zijnde cofinanciers (zie paragraaf 3.1.4) kunnen geen steunbrief aanleveren, aangezien zij geen cofinanciering bijdragen aan het project. Het is wel mogelijk om samenwerkingspartners te vragen een intentieverklaring op te stellen en aan te leveren. Hiermee kan de samenwerkingspartner zijn interesse, belang en

rol in het onderzoeksproject aangeven en onderbouwen. Intentieverklaringen worden bij de beoordeling van aanvragen meegenomen.

Intentieverklaringen worden ondertekend door de gebruiker, niet zijnde cofinancier, waarbij de ondertekende brief in het Engels of Nederlands opgesteld mag zijn. Indien de ondertekende brief in het Nederlands is opgesteld dient een vertaling in het Engels bijgevoegd te worden. De vertaling hoeft niet ondertekend te worden.

Intentieverklaringen kunnen bij het indienen van de volledige aanvragen worden aangeleverd als schriftelijke bijlage bij de aanvraag, zijn vormvrij en niet verplicht.

3.5.3 Datamanagement

Bij goed onderzoek hoort verantwoord datamanagement. NWO wil dat onderzoeksdata die voortkomen uit met publieke middelen gefinancierd onderzoek zo veel mogelijk 'vrij' en duurzaam beschikbaar komen voor hergebruik door andere onderzoekers. NWO wil bovendien het bewustzijn bij onderzoekers over het belang van verantwoord datamanagement vergroten. Aanvragen dienen daarom te voldoen aan het datamanagementprotocol van NWO. Dit protocol bestaat uit twee stappen:

Datamanagementparagraaf

De datamanagementparagraaf maakt deel uit van de onderzoeksaanvraag. Bij de aanvraag dienen vier vragen beantwoordt te worden in de bijlage 'datamanagement formulier'. De vragen gaan over datamanagement binnen het beoogde onderzoeksproject.

De datamanagementparagraaf in de aanvraag wordt niet beoordeeld en derhalve ook niet meegewogen in de beslissing om een aanvraag al of niet toe te kennen. De leden van de beoordelingscommissie kunnen wel advies geven met betrekking tot de datamanagementparagraaf. Na honorering van een aanvraag dient de onderzoeker de paragraaf uit te werken in een datamanagementplan. Aanvragers kunnen hierbij gebruik maken van het advies van de referenten en commissie. Het project kan van start gaan zodra het datamanagementplan is goedgekeurd door NWO.

Datamanagementplan

Na honorering van een aanvraag dient de penvoerder de datamanagementparagraaf uit te werken tot een datamanagementplan. Het datamanagementplan is een concrete uitwerking van de datamanagementparagraaf. De penvoerder beschrijft in het plan of gebruik gemaakt wordt van bestaande data of dat het om een nieuwe dataverzameling gaat en hoe de dataverzameling FAIR: vindbaar, toegankelijk,

interoperabel en herbruikbaar gemaakt wordt. Uiterlijk 4 maanden na honorering van de aanvraag moet dat plan via ISAAC zijn ingediend bij NWO. NWO keurt het plan zo snel mogelijk goed. Goedkeuring van het datamanagementplan door NWO is voorwaarde voor de subsidieverlening. Het plan kan tijdens het onderzoek worden bijgesteld.

Meer informatie over het datamanagementprotocol van NWO staat op: www.nwo.nl/datamanagement.

3.5.4 Start en einddatum van het project

De looptijd van projecten binnen deze call for proposals is maximaal 2 jaar.

De subsidie wordt verleend nadat de benodigde documenten ondertekend zijn ontvangen door NWO-domein TTW en er aan alle gestelde honoreringsvoorwaarden is voldaan. De startdatum van het project is de datum waarop de projectleider een eerste uitgave van de toegekende financiering voor het project heeft gedaan of de datum van de eerste aanstelling van personeel op het project. Een project dient binnen 4 maanden na honorering te starten.

De einddatum van een project is de datum waarop de laatste tijdelijke aanstelling wordt beëindigd. De onderzoeksprojecten volgend uit deze call for proposals hebben een maximale looptijd van 2 jaar.

Voor aanvragen binnen deze call for proposals kan alleen gekozen worden voor de optie van 'Regie voor het maken van Intellectueel Eigendom & Publicatie afspraken' ligt bij NWO-domein TTW (TTW IE&P afspraken). De optie waarbij de regie bij de penvoerder/medeaanvragers ligt is niet beschikbaar.

3.5.5 Instellen van een gebruikerscommissie

Om te bevorderen dat de kennis uit het onderzoek ook daadwerkelijk en effectief aan gebruikers wordt overgedragen, stelt NWO-domein TTW op basis van de in het projectplan voorgestelde gebruikers in overleg met de projectleider per onderzoeksproject een gebruikerscommissie in. Via deelname committeert men zich aan de rechten en plichten die aan deelname aan de gebruikerscommissie zijn gesteld in de brochure 'Richtlijnen Gebruikerscommissie NWO-domein TTW 2017' (www.nwo.nl/ttw).

Gebruikers van onderzoek worden gedefinieerd als natuurlijke personen of rechtspersonen (nationaal of internationaal) die de resultaten van het onderzoek kunnen toepassen. Soms is er onderscheid te maken tussen directe gebruikers van de ontwikkelde kennis, meestal bedrijven, en eindgebruikers, die de producten van die bedrijven afnemen. Beide hebben hun eigen rol in de innovatieketen en moeten benoemd worden in het utilisatieplan. Het is expliciet de bedoeling dat potentiële technologiegebruikers en eindgebruikers buiten de eigen kring en buiten het onderzoeksgebied van de aanvragende onderzoekers van het begin tot het eind bij het project worden betrokken. De gebruikers moeten de kennis uit het onderzoek op de (middel)lange termijn kunnen toepassen. In de utilisatieparagraaf van de onderzoeksaanvraag moeten de (potentiële) gebruikers worden genoemd.

Na honorering van de onderzoeksaanvraag moeten in de gebruikerscommissie minimaal 2 gebruikers zitting hebben, waarvan er tenminste 1 een bedrijf is gelieerd aan de primaire visserij. Het staat de aanvragers vrij aanvullende leden aan de gebruikerscommissie toe te voegen.

3.5.6 Intellectueel Eigendom & Publicatie-afspraken

In de kennisoverdracht tussen onderzoek en gebruikers binnen NWO-programma's en -projecten is het van belang dat onderzoeksresultaten op een verantwoorde wijze behandeld worden met het oog op bijdragen aan de wetenschap en het toepassen van kennis. NWO wil enerzijds de onderzoeksresultaten zo breed mogelijk exploiteren en publiceren en anderzijds de samenwerking tussen onderzoekers en meerdere organisaties stimuleren.

In de van toepassing zijnde NWO subsidievoorwaarden 2017, versie januari 2019, artikel 4.2.4. IE-rechten op resultaten, het 'Beleid Intellectueel Eigendom (IE)', te vinden in bijlage 1 van deze call en de Publicatie-afspraken van NWO-domein TTW (onderdeel van de 'Brochure Richtlijnen Gebruikerscommissie NWO-domein TTW 2017'), zijn de spelregels hierover vastgelegd.

Voor aanvragen/projecten ingediend binnen de Call for Proposals Onderzoek voor Duurzame Visserij – Korte Innovatietrajecten is enkel de optie "Regie voor het maken van Intellectueel Eigendom & publicatie-afspraken ligt bij NWO-domein TTW ("TTW IE&P-afspraken")" beschikbaar. Deze is in bijlage 1 toegelicht.

Een optie waarbij de regie voor het opstellen van de afspraken rond IE-rechten bij het consortium ligt

is voor aanvragen/projecten binnen deze call for proposals niet beschikbaar.

3.5.7 Open Access

Alle wetenschappelijke publicaties van onderzoek dat is gefinancierd op basis van toekenningen voortvloeiend uit deze call for proposals dienen onmiddellijk (op het moment van publicatie) wereldwijd vrij toegankelijk te zijn (Open Access). Er zijn verschillende manieren voor onderzoekers om Open Access te publiceren. Een uitgebreide toelichting hierop vindt u op www.nwo.nl/openscience.

3.5.8 Nagoya Protocol

Het Nagoya Protocol is op 12 oktober 2014 van kracht gegaan en zorgt voor een eerlijke en billijke verdeling van voordelen voortvloeiende uit het gebruik van genetische rijkdommen (Access and Benefit Sharing; ABS).

Onderzoekers die voor hun onderzoek gebruikmaken van genetische bronnen in/uit het buitenland dienen zich op de hoogte te stellen van het Nagoya Protocol (www.absfocalpoint.nl). NWO gaat er vanuit dat zij de noodzakelijke acties ten aanzien van het Nagoya Protocol nemen.

3.5.9 Na honorering van een aanvraag

Rapportage

Twee keer per jaar rapporteert de penvoerder de projectvoortgang in de voortgangsrapportages die worden opgesteld voor de gebruikerscommissie. De voortgangsrapportages volgen het door NWO beschikbaar gesteld sjabloon. Daarbij behoort ook een financiële rapportage.

De voortgangsrapportage omvat tenminste:

- Bijdrage aan doelstellingen van programma of financieringsinstrument
- Uitgevoerde onderzoeksactiviteiten en de voortgang ten opzichte van de planning
- Verwachting op te behalen resultaten en benodigde wijzigingen tov de aanvraag.
- Een opgave van de deelnemers aan de onderzoeksprojecten
- Kennisverspreiding en utilisatie
- Financiële realisatie, inclusief eventueel ingebrachte cofinanciering.

De voortgangsrapportages worden minimaal 2 weken voor het plaatsvinden van een Gebruikerscommissievergadering bij NWO ingediend en door NWO verspreid over de leden van de gebruikerscommissie.

Wijzigingen projectplan en/of begroting

Voor elke substantiële inhoudelijke afwijking dan wel wijziging van het door NWO gehonoreerde projectplan is voorafgaande toestemming van NWO vereist. Dit geldt ook voor wijziging in de samenstelling van het in het projectplan opgevoerde personeel dan wel de omvang waarin de personeelsleden voor het project worden ingezet en/of wijziging van de persoon van de penvoerder. De in het honorerings/toekenningsbesluit c.q. de goedgekeurde begroting opgenomen afzonderlijke begrotingsposten gelden hierbij als maxima (zie de NWO Subsidieregeling 2017, versie januari 2017, artikel 3.4.3., voor meer details).

Beëindiging en vaststelling van subsidie

De projectleider ontvangt na beëindiging van het project van NWO-domein TTW eindformulieren om het project zowel inhoudelijk als financieel af te ronden. Op basis van deze eindrapportage wordt de subsidie vastgesteld. Niet bestede kredieten komen na beëindiging van het project te vervallen. De bij het eindformulier gevraagde samenvattingen kunnen worden gebruikt voor publicatie in het utilisatie-rapport van NWO-domein TTW.

Voor vaststelling van subsidie levert het project een controleverklaring over de projectkosten aan. De controleverklaring volgt het controleprotocol van de ministeries EZK en LNV. Indien niet alle kosten verantwoord kunnen worden kan dit gevolgen hebben voor de hoogte van de vast te stellen subsidie. De kosten voor het uitvoeren van deze financiële audit zijn tot een maximum bedrag van € 3.000,- subsidiabel, mits deze ook begroot zijn bij aanvraag.

Stopzetting

Het door NWO stopzetten van een project voor de officiële einddatum is mogelijk als niet (meer) wordt voldaan aan de verplichtingen en/of NWO Subsidieregeling 2017, versie januari 2017.

4 Indienings- en beoordelingsprocedure

Voor alle bij de beoordeling en/of besluitneming betrokken personen en betrokken NWO- medewerkers is de NWO Code omgang met persoonlijke belangen van toepassing.

De procedure bestaat globaal uit de volgende stappen

1. Indienen aanvraag en bijlagen via ISAAC¹⁴
2. Ontvankelijkheidstoets
3. Beoordeling op kwaliteit en prioritering aanvragen door een beoordelingscommissie
4. Besluitvorming door bestuur NWO-domein TTW

Tijdsplanning

Onderstaand is de tijdsplanning van de beoordelingsprocedure weergegeven.

18 februari 2020 14.00 CET
April 2020
April-mei 2020
April-mei 2020

Deadline volledige voorstellen
Vergadering beoordelingscommissie
Besluit bestuur NWO-domein TTW
NWO informeert de indieners over het besluit

4.1 Het indienen van een aanvraag

Het indienen van een aanvraag kan alleen via het online aanvraagstelsel ISAAC. Aanvragen die niet via ISAAC zijn ingediend, worden niet in behandeling genomen.

Een Penvoerder (in ISAAC hoofdaanvrager) is verplicht zijn/haar aanvraag via zijn/haar eigen ISAAC-account in te dienen. Indien de penvoerder nog geen ISAAC-account heeft, dient hij/zij dat minimaal een dag voor het indienen aan te maken. Dit om eventuele aanmeldproblemen op tijd te kunnen verhelpen. Indien de penvoerder al een account bij NWO heeft, hoeft deze geen nieuw account aan te maken om een nieuwe aanvraag in te dienen.

Voor vragen van technische aard verzoeken wij u contact op te nemen met de ISAAC-helppes, zie paragraaf 5.2.

4.2 Ontvankelijkheid van de aanvraag

De ingediende aanvragen worden door NWO getoetst op ontvankelijkheid. Het bureau toetst of:

- de aanvraag voldoet aan de voorwaarden zoals beschreven in deze call for proposals en in het aanvraagformulier;
- de consortiumpartners voldoen aan de gestelde voorwaarden;
- de ondertekende steunverklaringen en benodigde bijlagen bijgevoegd zijn.

Indien de aanvraag niet aan de bovengenoemde voorwaarden voldoet en niet kan worden gecorrigeerd, dan neemt NWO de aanvraag niet in behandeling. Wanneer correctie van de aanvraag wel mogelijk is, zal de aanvrager de gelegenheid krijgen om haar/zijn indiening binnen 10 werkdagen aan te passen. Als de aanvraag binnen de gestelde tijd niet gecorrigeerd is ontvangen en/of niet voldoet aan de bovengenoemde toetsingscriteria op ontvankelijkheid neemt NWO de aanvraag niet in behandeling.

4.3 Beoordeling kwaliteit en prioritering van aanvragen

Het domeinbestuur van NWO-domein TTW laat zich voor de bepaling van de kwaliteit en de prioritering van de aanvragen adviseren door een onafhankelijke (internationale) beoordelingscommissie. Deze beoordelingscommissie bestaat uit maximaal 6 personen die werkzaam zijn of recent werkzaam zijn geweest binnen relevant wetenschappelijk onderzoek en/of relevante private of maatschappelijke sectoren en die blijk hebben gegeven van een brede kennis van wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkelingen en ervaring hebben met de primaire visserij en gelieerde onderzoeksvelden. De leden van de beoordelingscommissie beoordelen eerst op individuele basis de voorstellen op basis

¹⁴ <http://www.isaac.nwo.nl/>

van de hieronder beschreven beoordelingscriteria. Vervolgens zal de beoordelingscommissie in gezamenlijkheid een oordeel vormen omtrent de kwaliteit en prioritering van de aanvragen. Bij de beoordeling zal de beoordelingscommissie per criterium werken met scores aan de hand van een 9- puntsschaal, waarin 1 de hoogste/beste score is en 9 de laagste/minste. Deze beoordelings-schaal is weergegeven in Bijlage 2. Om voor financiering in aanmerking te kunnen komen, dient een aanvraag ten minste de kwalificatie goed of beter te krijgen (score 5 tot en met 1). Bij een ex aequo prioritering van twee of meer aanvragen wordt de voorkeur gegeven aan het voorstel met de hoogste score voor het criterium utilisatiepotentieel.

Het TTW-Bestuur neemt de honoreringsbesluiten primair op basis van de prioritering van de onderzoeks aanvragen. Uitgangspunt hierbij is de rangorde die op grond van de cijfers van de beoordelings-commissie is bepaald. Het TTW- Bestuur oordeelt niet over de wetenschappelijke inhoud van de onderzoeks aanvragen.

Het TTW-Bestuur kan bij honorering aanvullende voorwaarden stellen. Deze kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op intellectueel eigendom of de cofinanciering door (potentiële) gebruikers. Indien er meer subsidie wordt aangevraagd dan beschikbaar voor deze call krijgen de aanvragen met een hogere prioritering voorrang op voorstellen met een lagere prioritering.

Beoordelingscriteria

De aanvragen worden beoordeeld op de volgende criteria.

- Wetenschappelijke kwaliteit
- Utilisatiepotentieel

De criteria wegen even zwaar en tellen elk voor de helft mee in het totaaloordeel. De beoordelingscri-teria worden hieronder op een aantal deelaspecten geoperationaliseerd.

De datamanagementparagraaf in de aanvraag wordt niet meegewogen in de beslissing om een aanvraag al of niet toe te kennen.

Wetenschappelijke kwaliteit

- Wetenschappelijk belang van het voorgestelde project.
- De probleemstelling en onderzoeksvragen zijn helder geformuleerd en passen binnen het programmadoel.
- De geschiktheid van de onderzoeksmethode en benadering is aangetoond in de aanvraag.
- De competentie van de onderzoekers betrokken bij implementatie van het onderzoeksproject
- De haalbaarheid van de geplande activiteiten is onderbouwd.
- De begroting is passend voor het uit te voeren onderzoek: de verschillende begrotingsposten zijn gemotiveerd.

Utilisatiepotentieel

- Mate waarin het voorstel bijdraagt aan de doelstellingen van deze call for proposals.
- Mate waarin de visserijsector en logische ketenpartners, noodzakelijk voor verdere valorisatie van de opgedane kennis bij de aanvraag en implementatie van het project zijn betrokken.
- Mate van aansluiting van het voorstel bij één of meer van de in deze call for proposals benoemde innovatiedomeinen.
- Mate waarop de potentiële toepassing ten goede komt aan een brede gebruikersgroep.
- Ambitie en haalbaarheid van het kennisbenuttingsplan (inclusief kennisoverdracht, utilisatie van resultaten en valorisatie).

Rol datamanagement in beoordeling

De datamanagementparagraaf in de aanvraag wordt niet beoordeeld en derhalve ook niet meegewo- gen in de beslissing om een aanvraag al of niet toe te kennen. De beoordelingscommissie kan wel advies geven met betrekking tot de datamanagementparagraaf. Na honorering van een aanvraag dient de onderzoeker de paragraaf uit te werken in een datamanagementplan. Aanvragers kunnen hierbij gebruik maken van het advies van de referenten en commissie. Het project kan van start gaan zodra het datamanagementplan is goedgekeurd door NWO.

4.4 Code omgang met persoonlijke belangen NWO

Voor alle bij de beoordeling en/of besluitneming betrokken personen en betrokken NWO-medewerkers is de NWO- Code omgang met persoonlijke belangen van toepassing. Zie ook: <http://www.nwo.nl/gedragscode>.

5 Contact en overige informatie

5.1 Inhoudelijke vragen

Voor inhoudelijke vragen over Innovatieprogramma Visserij en deze call for proposals kunt u contact opnemen met:

Dr. P. (Peter) Spierenburg Tel +31 (0)30 600 12 91

E-mail: innovisserij@nwo.nl

Dr. M. (Mirka) Macel Tel +31 (0)30 600 13 92

E-mail: innovisserij@nwo.nl

5.2 Technische vragen over het elektronisch aanvraagstelsel ISAAC

Bij technische vragen over het gebruik van ISAAC kunt u contact opnemen met de ISAAC-helpdesk. Raadpleeg eerst de handleiding voordat u de helpdesk om advies vraagt. De ISAAC-helpdesk is bereikbaar van maandag t/m vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur op telefoonnummer +31 (0)20 346 71 79. U kunt uw vraag ook per e-mail stellen via isaac.helpdesk@nwo.nl. U ontvangt dan binnen twee werkdagen een reactie.

BIJLAGEN

Bijlage 1) Beleid Intellectueel Eigendom (IE)

LET OP: Voor aanvragen/projecten ingediend binnen de Call for Proposals Onderzoek voor Duurzame Visserij – Korte Innovatietrajecten is enkel de optie 'Regie voor het maken van Intellectueel Eigendom & publicatie-afspraken ligt bij NWO-domein TTW ("TTW IE&P-afspraken")' beschikbaar. Deze wordt hieronder toegelicht.

1.1. Inleiding

NWO-domein TTW realiseert kennisoverdracht tussen technische wetenschappen en gebruikers. Hierbij is het van belang dat onderzoeksresultaten in het algemeen en in het bijzonder octrooieerbare vindingen op een verantwoorde wijze behandeld worden. Het doel van NWO-domein TTW is om enerzijds de onderzoeksresultaten zo breed mogelijk te exploiteren en te publiceren met behoud van de mogelijkheid om Intellectueel Eigendom (IE)- rechten te vestigen en over te dragen of in licentie te verlenen aan de gebruiker(s) en anderzijds de samenwerking tussen onderzoekers en meerdere bedrijven te stimuleren.

De IE-regels van NWO domein TTW onderschrijven de domeinmissie en passen binnen het IE-beleid van NWO. Het NWO IE-beleid is te vinden in hoofdstuk 4 van de NWO Subsidieregeling 2017, versie januari 2017. Het NWO IE- beleid sluit aan bij de 'Spelregels voor publiek-private samenwerking' zoals die op 25 juni 2013 aan de Tweede Kamer zijn aangeboden.

Hoofdaanvragers en medeaanvragers moeten TTW-onderzoek uitvoeren in de tijd dat ze voor de kennisinstelling werken. Is dat niet het geval dan dient de andere werkgever een afstandsverklaring te tekenen, zodat kenniseigendom voor NWO-domein TTW en de kennisinstelling(en) is gewaarborgd.

Voor aanvragen/projecten ingediend binnen de Call for Proposals Onderzoek voor Duurzame Visserij – Korte Innovatietrajecten neemt NWO-domein TTW het voortouw in het maken van afspraken over o.a. intellectueel eigendom. De IE-rechten op de resultaten komen hierbij gezamenlijk toe aan NWO en de begunstigde, wiens medewerker de betreffende resultaten heeft gegenereerd.

1.2. Uitvoeringsvoorwaarden IE&P-afspraken

De uitvoeringsvoorwaarden rond Intellectueel Eigendom & publicatie afspraken staan in het onderstaande kader beschreven.

Regie voor het maken van Intellectueel Eigendom & publicatie-afspraken ligt bij NWO-domein TTW ("TTW IE&P- afspraken")
Deel 3 'Intellectuele eigendomsrechten' uit de 'Richtlijnen Gebruikerscommissie NWO-domein TTW 2017' (zie brochure op <https://www.nwo.nl/documents/ttw/projectbeheer/brochure-richtlijnen-gebruikerscommissie-nwo-domein-ttw>) is van toepassing.

Toegang tot voorgrond IE-rechten voor private partij(en) / consortium:

0-10% private bijdrage private partij(en): Private partij(en) geen automatisch recht. 11-30% private bijdrage private partij(en): Optierecht private partij/consortium.

31-50% private bijdrage private partij(en): Non-exclusief niet-overdraagbaar commerciële licentie + optierechten op exclusief recht. Mee-betaling aan octrooikosten kan vereiste zijn.

Private partijen kunnen hun bijdragen optellen om in een gunstigere categorie te komen. Vertrouwelijke gegevens worden vertrouwelijk behandeld.

Resultaten kunnen altijd gepubliceerd worden; publicatie kan max. 9 maanden worden uitgesteld i.v.m. bescherming (octrooi) van resultaten.

Maximaal 4 maanden na honorering moeten afspraken schriftelijk bevestigd zijn.

Nadere informatie over de keuzemogelijkheden staat in hoofdstuk 4 van de NWO Subsidieregeling 2017, versie januari 2019, de brochure 'Richtlijnen Gebruikerscommissie NWO-domein TTW 2017' en de betreffende/onderliggende 'Call for proposals'.

1.3. Regie voor het maken van IE&P-afspraken ligt bij NWO-domein TTW

NWO-domein TTW neemt het voortouw in het vastleggen van over de IE & publicatie-afspraken. Na honorering ontvangt de gebruiker die bijdraagt aan het project een brief waarin NWO-domein TTW de gebruiker informeert over de honorering van het project aan de kennisinstelling. Daarnaast verzoekt NWO-domein TTW de gebruiker om de brief voor akkoord te ondertekenen als (her)bevestiging van deelname en bijdrage aan het project. Ook kan een gebruiker de wens uiten om in een uitgebreidere overeenkomst de rechten en plichten over en weer in de samenwerking te willen bestendigen. Dit is mogelijk.

Hieronder vindt u nadere informatie over het IE-beleid van NWO (zie ook de brochure 'Richtlijnen Gebruikerscommissie NWO-domein TTW 2017' op <https://www.nwo.nl/over-nwo/organisatie/nwo-onderdelen/ttw/aanvrager>).

1.4. Uitgangspunten van het IE-beleid van NWO-domein TTW

5.2.1 Eigendom van de onderzoeksresultaten

De eigendom van de onderzoeksresultaten van een TTW-project die door de onderzoekinstelling(en) is (zijn) gegeneerd, behoort gezamenlijk toe aan de desbetreffende kennisinstelling(en) en NWO.

- De eigendom van de onderzoeksresultaten van een TTW-project die uitsluitend door een gebruiker(s) is (zijn) gegeneerd behoort toe aan de desbetreffende gebruiker(s). De gebruiker(s) geeft (geven) NWO-domein TTW en de onderzoekinstelling 'freedom to operate'.
- De eigendom van de onderzoeksresultaten van een TTW-project die door de onderzoekinstelling(en) en gebruiker(s) gezamenlijk zijn gegeneerd behoort toe aan de desbetreffende kennisinstelling(en) en NWO.
Indien de mede-uitvindende gebruiker meer dan 10% personele cofinanciering heeft geleverd aan het project verkrijgt deze gebruiker een royalty-vrij niet-exclusief niet-overdraagbaar gebruiksrecht.
- Bestaande IE-rechten blijven eigendom van de rechthebbende die de IE rechten inbrengt in het project. Deze rechthebbende geeft voor zover dit juridisch mogelijk is en er geen zwaarwegende bedrijfseconomische bezwaren zijn, 'freedom to operate', e.e.a. ter beoordeling van de rechthebbende die hierin redelijk zal zijn'.
- 'Freedom to operate' betekent dat de eigenaar van de intellectuele eigendom licenties verstrekt aan anderen binnen het project:
 - voor zover juridisch mogelijk
 - voor zover noodzakelijk voor het project (gratis)
 - voor zover noodzakelijk voor de exploitatie van (andere) onderzoeksresultaten (tegen marktprijs)
 - voor zover het de redelijke commerciële belangen van de eigenaar niet schaadt.

5.2.2 Bescherming van de onderzoeksresultaten, geheimhouding en publicaties

NWO-domein TTW hecht veel belang aan kennisbescherming als die bescherming de kansen om kennisoverdracht te realiseren vergroot. Bij toetreding van gebruikers tot de gebruikerscommissie bij aanvang of in de loop van het onderzoek verplichten de gebruikers zich tot geheimhouding van de onderzoeksresultaten. Vooraf of tijdens de looptijd van het project kan worden afgesproken kennis binnen een project niet te beschermen, indien dit de kennisexploitatie ten goede komt.

De onderzoeker is verplicht eventuele uitvindingen onmiddellijk te melden aan NWO-domein TTW. NWO-domein TTW dient vooraf duidelijkheid te hebben over belemmeringen om resultaten vrijelijk te kunnen gebruiken of exploiteren. Als blijkt dat er belemmeringen zijn voor de uitvoering van het IE-beleid van NWO-domein TTW, zal NWO-domein TTW aanvullende voorwaarden stellen. Indien tijdens de uitvoering van het project blijkt dat de projectleider heeft verzuimd dergelijke relevante informatie te melden, kan NWO-domein TTW het project opschorten totdat de belemmeringen zijn weggenomen. NWO-domein TTW kan daarbij verzoeken om inzage in contracten en/of octrooien. Contracten mogen niet in conflict zijn met het IE-beleid van NWO-domein TTW. Als blijkt dat NWO-domein TTW niet vrijelijk over de resultaten uit het TTW-onderzoek kan beschikken, kan NWO-domein TTW besluiten het project niet te honoreren dan wel stop te zetten.

Bijlage 2) Beoordelingsschalen

Beoordelingsschaal beoordelingscommissie wetenschappelijke kwaliteit

1. **Uitstekend**
 - Een uitstekend onderzoeker of onderzoeksteam.
 - Een goedgekozen probleem.
 - De methode is bij uitstek origineel en doeltreffend.
 - Zeer urgent.
2. **Uitstekend tot zeer goed**
3. **Zeer goed**
 - Een competent onderzoeker of onderzoeksteam.
 - Een gewichtig probleem.
 - De methode is origineel en doeltreffend.
 - Een spoedige aanpak is van belang.
4. **Zeer goed tot goed**
5. **Goed**
 - Een gemiddeld onderzoeker of onderzoeksteam.
 - Een routineprobleem.
 - Met de methode, die enige originele trekjes vertoont, kan het project worden aangepakt, hoewel ook andere mogelijkheden denkbaar zijn.

6. **Goed tot matig**

7. **Matig**

- Het is lang niet zeker dat dit werk binnen de capaciteit van de onderzoeker en/of het onderzoeksteam ligt: het voorstel zelf bevat geen evidente fouten.
- Een matig interessant probleem.
- Of met deze standaardmethode het project met succes kan worden aangepakt, is zeer de vraag.
- Het project kan heel goed worden uitgesteld.

8. **Matig tot ondermaats**

9. **Ondermaats**

- De competentie van onderzoeker of onderzoeksteam wordt onvoldoende geacht.
- In het voorstel komen ernstige fouten of vergissingen voor.
- Deze verouderde methode deugt niet voor dit project.
- Niet uitvoeren, ook al zou er geld over zijn.

Beoordelingsschaal beoordelingscommissie utilisatie

1. **Uitstekend**

- Dit zal zeker leiden tot belangrijke nieuwe technieken of tot heel belangrijke toepassingen in de industrie, de maatschappij, of andere wetenschappen.
- Dit onderzoek is hoognodig om een inschatting te kunnen maken van de gevolgen die het gebruik van deze technologie of techniek met zich meebrengt.
- De utilisatie is uitstekend doordacht en de aanpak garandeert met de grootst mogelijke waarschijnlijkheid een effectief gebruik van de resultaten.

2. **Uitstekend tot zeer goed**

3. **Zeer goed**

- Dit onderzoek zal waarschijnlijk leiden tot belangrijke nieuwe technieken of tot belangrijke toepassingen in de industrie, de maatschappij, of in andere wetenschappen.
- Dit onderzoek is zeer wenselijk om een inschatting te kunnen maken van de gevolgen die het gebruik van deze technologie of techniek met zich meebrengt.
- De utilisatie is goed doordacht en de aanpak maakt het aannemelijk dat van de resultaten van dit werk een goed gebruik zal worden gemaakt.

4. **Zeer goed tot goed**

5. **Goed**

- Dit werk zal mogelijk wel tot nieuwe technieken leiden, of tot toepassingen die misschien nuttig zouden zijn voor de industrie, de samenleving, of andere wetenschappen.
- Dit onderzoek zal wel nodig zijn om een inschatting te kunnen maken van de gevolgen die deze technologie of techniek met zich meebrengt.
- De utilisatie is voldoende doordacht, waarschijnlijk zal zij gedurende de uitvoering van het werk nog wel verbeterd kunnen worden; van de resultaten van dit werk zal vermoedelijk wel gebruik worden gemaakt.

6. **Goed tot matig**

7. **Matig**

- Technisch zou dit werk mogelijk ooit wel eens van pas kunnen komen of het is denkbaar dat t.z.t. een andere wetenschap, de industrie of de samenleving wel een van de resultaten gebruik zou kunnen maken.
- Op de resultaten uit dit onderzoek wordt nu niet bepaald gewacht, maar misschien komen ze nog wel eens van pas als er een inschatting gemaakt moet worden van de gevolgen van het gebruik van deze technologie of techniek.
- De utilisatie laat te wensen over. Deze dient beslist verbeterd te worden, anders moet worden gevreesd dat het gebruik van de resultaten van dit werk achterwege blijft.

8. **Matig tot ondermaats**

9. **Ondermaats**

- Technisch is het werk slecht en overbodig, dat wil zeggen andere, betere of gelijkwaardige doch goedkopere technieken zijn reeds voorhanden.
- Dit onderzoek draagt niet bij, doch vergroot daarentegen de verwarring die er bestaat over de gevolgen van het gebruik van deze technologie of techniek.
- De utilisatie deugt volstrekt niet.